

Otvorenost pravosuđa u regionu i Crnoj Gori

Autori/ke:

Milena Gvozdrenović

Milica Kovačević

Almer Kardović

Otvorenost pravosuđa u regionu i Crnoj Gori

Autori/ke:

Milena Gvozdrenović

Milica Kovačević

Almer Kardović

Podgorica, oktobar 2019

UV

Centar za demokratsku tranziciju (CDT) je, u saradnji sa parterima iz regionalne mreže NVO "ActionSEE", pripremio dokument, u kome analiziramo nivo transparentnosti, otvorenosti i odgovornosti pravosuđa u regionu Zapadnog Balkana.

Cilj naših aktivnosti je da kroz objektivno mjerenje otvorenosti pravosuđa u regionu utvrdimo stvarno stanje u ovoj oblasti i uputimo preporuke za njegovo unapređenje. Cilj je, takođe, i unapređenje poštovanja principa dobrog upravljanja, u kojima otvorenost zauzima značajno mjesto.

Ovaj predlog praktične politike je treći po redu u kome dajemo pregled stanja

otvorenosti institucija i preporuke za unapređenje. Nakon prvog istraživanja koje je urađeno 2016. smo pristupili unapređenju i prilagođavanju metodologije istraživanja i njenih indikatora, temeljeći svoj rad na saznanjima i rezultatima monitoringa. Ovogodišnje istraživanje je sprovedeno na osnovu indikatora koji će omogućiti preciznu sliku koliko su pravosudne institucije radile na unapređenju svoje otvorenosti u protekloj godini.

Rezultati pokazuju da je nivo otvorenosti pravosudnih institucija na gotovo istom nivou kao prethodne godine. Sudovi u regionu u prosjeku ispunjavaju 41.5% kriterijuma otvorenosti, a tužilaštva 31.26%. Kao što smo i ranije uka-

OD

zivali - izazovi tekućih reformi ovih tijela širom regiona, kao i niska ocjena transparentnosti, ne ukazuju na to da se preduzimaju konkretni napori sa ciljem promovisanja otvorenosti i transparentnosti.¹ Otvorenost nije samo cilj izvršne i zakonodavne grane vlasti, već i potreba pravosuđa, da bi steklo uvid u načine pomoću kojih se može unaprijediti vladavina prava i demokratija.²

Potrebno je preduzeti konkretne i hitne korake kako bi se poboljšala otvorenost pravosuđa u regionu, i time doprinijelo izgradnji povjerenja javnosti u pravosudne organe.

Naš predlog praktične politike je upućen donosiocima odluka u sudovima i

tužilaštvima zemalja regiona. On može biti od koristi i predstavnicima međunarodnih institucija, ali i kolegama iz NVO sektora koji se bave ovim pitanjima.

Ostajemo otvoreni za sve sugestije, dobronamjerne kritike i rasprave o našem predlogu.

CDT tim

_____ 1

CDT, *Otvorenost pravosudnih organa u regionu i Crnoj Gori*, 2018.

_____ 2

Open Government Partnership, <https://www.opengovpartnership.org/stories/towards-open-judiciary-achieving-open-justice-through-citizen-participation-and-transparency>.

Otvorenost sudova i tužilaštva u regionu

Ovogodišnje istraživanje je potvrdilo da još uvijek nemamo zadovoljavajući nivo otvorenosti pravosudnih organa. Sudovi i tužilaštva u regionu u prosjeku ispunjavaju manje od polovine indikatora otvorenosti. Ne ohrabruje to što je ovaj rezultat gotovo isti kao prošlogodišnji. Naprotiv, ukazuje da pitanje otvorenosti i dalje nije na listi prioriteta ovih institucija.

Većina naših nalaza i preporuka od prošle godine ostaje nepromijenjena.

Građani se suočavaju sa brojnim poteškoćama u pronalaženju javnih informacija koje su u posjedu sudova. Veliki broj sudova u regionu nema svoje internet stranice, dok je znatan broj onih koji obavljuje ograničen skup podataka na svojim internet stranicama. Kao dodatno ograničenje ostvarivanju pristupa informacijama, veliki broj sudova ne objavljuje kontakt osobe koja je zadužena za postupanje po zahtjevima za slobodan pristup informacijama iako je to zakonska obaveza.

Oko polovine sudova u regionu nam nije dostavilo odgovore na upitnik koji smo im proslijedili u cilju temeljnijeg istraživanja njihovog nivoa otvorenosti. To po sebi predstavlja indikator otvorenosti jedne institucije i njene posvećenosti saradnji sa organizacijama civilnog društva na ovim pitanjima.

Sudski postupci u regionu su po pravilu otvoreni za javnost. Međutim, pristupačnost sudnicama za osobe sa otežanim kretanjem i dalje predstavlja problem i pored postojanja zakona koji obavezuju javne institucije da prilagode infrastrukturu svojih objekata.

Slučajna raspodjela predmeta je od suštinskog značaja za nezavisnost i nepristrasnost sudstva. U tom dijelu smo prepoznali potrebu za konkretnim koracima i intervencijama koje treba da vode ka potpunom uspostavljanju ovog načela. I u ovom mjerenju smo zabilježili probleme u pogledu objavljivanja obrazloženih sudskih presuda.

Ni tužilaštva ne pružaju dovoljno mogućnosti za pristup informacijama koje bi trebalo da budu javno dostupne. Zabrinjavajuće je da i dalje postoji znatan broj tužilaštava u regionu koji nijesu kreirali svoje internet stranice. Rezultati našeg istraživanja pokazuju nizak nivo organizacione transparentnosti onih tužilaštava koja imaju svoje internet stranice.

Značajan broj tužilaštava ne objavljuje osnovne informacije o svom radu, poput spiska zaposlenih, kontakata, programa i izvještaja o radu i sl. Često nijesu dostupne ni informacije o disciplinskim postupcima koji se vode protiv tužilaca i njihovim ishodima.

Kao što smo i prethodne godine ukazivali, veliki broj tužilaštava još uvijek nije usvojilo nikakvu vrstu uputstava ili smjernica o saradnji sa medijima i načinu izvještavanja iako je i više nego neophodno u cilju sprečavanja ugrožavanja toka postupka i istrage.

Otvorenost sudova u Crnoj Gori

3 —————
Uzorkovano je
50% sudova.

Rezultati našeg istraživanja pokazuju da sudovi u Crnoj Gori u prosjeku ispunjavaju 57 % kriterijuma otvorenosti.³

Svi sudovi u Crnoj Gori imaju internet stranice sa funkcionalnim pretragama. Sudovi uglavnom objavljuju osnovne organizacione podatke o svom radu uključujući – opis nadležnosti, organizacionu strukturu, imena i biografije sudija, spisak zaposlenih, kontakt suda i adresu. Međutim, prepoznat je znatan prostor za unapređenje sadržaja koji sudovi objavljuju na svojim internet stranicama i načina na koji komuniciraju o svom radu sa javnošću. Primjera radi, nije još uvijek uspostavljena redovna praksa objavljivanja programa i izvještaja o radu sudova.

Sudovi objavljuju informacije o imenima i biografijama sudija, ali nijedan sud ne objavljuje informacije o njihovim zaradama. Takođe, uglavnom nisu dostupni kontakt podaci svih sudija niti pojedinačni kontakt podaci službenika i namještenika. Sudovi uglavnom objavljuju opštu kontakt adresu ili kontakte predsjednika suda, službe sa odnose sa javnošću i osobe koja je zadužena za postupanje po slobodnom pristupu informacijama.

Sudovi na svojim internet stranicama imaju posebne rubrike gdje se objavljuju relevantne informacije za ostvarivanje slobodnog pristupa informacijama – poput zakona, vodiča, ovlašćenog lica, obrasca... Međutim, rijetki su sudovi koji imaju objavljene vodiče za slobodan pristup informacijama. Takođe, samo jedan sud objavljuje informacije kojima je po zahtjevu odobren pristup.

Slučajna raspodjela predmeta se sprovodi kroz pravosudni informacijski sistem (PRIS), koji u praksi ima ograničenja pri raspodjeli predmeta. PRIS takođe još uvijek nije funkcionalan u sudovima za prekršaje gdje se predmeti dodjeljuju po modelu azbučnog reda početnih slova prezimena sudija. Novim nacrtom Akcionog plana Strategije reforme pravosuđa 2019-2022 je predviđeno da se do kraja 2022. godine obezbijedi slučajna dodjela predmeta u ovim sudovima kroz informacijski sistem pravosuđa. Sudovi su nas obavijestili da nije bilo izuzetaka od principa slučajne dodjele predmeta u 2018. godini osim u slučajevima izuzeća sudija. Većina sudova objavljuje sudske presude za obrazloženjima. Sudske presude nijesu objavljene na internet stranici Suda za prekršaje u Bijelom Polju,

Suda za prekršaje u Budvi i Suda za prekršaje u Podgorici. Sudske odluke se objavljuju u formatu koji onemogućava čuvanje ili štampanje, što neopravdano otežava njihovo korišćenje. Takođe, na internet stranicama sudova ne postoji mogućnost da građani prate dinamiku i status svojih predmeta. Sudovi ne objavljuju zapisnike sa suđenja, niti su dostupna izdvojena mišljenja članova vijeća.

Pojedini sudovi su veoma ograničeni prostornim kapacitetima sudnica usljed čega može doći do ograničavanja prava na javnost suđenja, a polovina sudova nije pristupačna za osobe sa smanjenom pokretljivošću. U pojedinim sudovima se suđenja obavljaju u kancelarijama i kabinetima sudija. Javnost je, kroz prenos suđenja u slučaju državni udar imala priliku da vidi kako izgleda najbolja sudnica u Podgorici.

Princip otvorenosti sudstva podrazumijeva aktivnu komunikaciju između sudstva i javnosti. Međutim, značajan broj sudova nema razvijenu praksu redovnog objavljivanja saopštenja i aktuelnosti na svojim internet stranicama.

Loša komunikacija se između ostalog reflektuje na percepciju sudstva u javnosti, o čemu svjedoče istraživanja javnog mnjenja. Po istraživanju iz 2018. godine oko trećine građana ima uglavnom pozitivan ili veoma pozitivan stav prema sudstvu.⁴

Sudovi uglavnom imaju praksu objavljivanja planova integriteta, ali su izvještaji o njihovoj realizaciji dostupni samo na internet stranicama polovine sudova.

————— 4

Zoran Vujičić, *Izvještaji: Stavovi sudija o pravosudnom sistemu, stavovi tužilaca o pravosudnom sistemu, stavovi građana o pravosudnom sistemu*, Građanska alijansa, Podgorica, 2018. Dostupno na: <https://gamn.org/wp-content/uploads/2018/12/GA-Istra%C5%BEivanje-o-povjerenju-gra%C4%91ana-sudija-i-tu%C5%BEilaca-u-pravosu%C4%91e-2018-2.pdf>. Pristupljeno: 16. jul 2019.

Sudski savjet

Internet stranica Sudskog savjeta se redovno ažurira saopštenjima i aktuelnostima. Osnovna organizaciona dokumenta (nadležnost, organizaciona struktura, propisi...) su objavljena i pretraga je funkcionalna. Međutim, s obzirom na obim objavljenih informacija koje se svake godine uvećava, često je teško doći do traženog podatka i informacije koja je objavljena kao sastavni dio saopštenja.

Sudski savjet sprovodi Strategiju za odnose sa javnošću i informisanje Sudskog savjeta 2018-2020. Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji je određeno da se u Službi za opšte kadrovske poslove obavljaju poslovi odnosa sa javnošću. Ovi elementi predstavljaju dobru osnovu za dalji razvoj otvorenosti ovog organa.

Članovi Sudskog savjeta su predsjednik Vrhovnog suda, četiri sudije, četiri ugledna pravnik i ministar pravde. Informacija o zaradama i kontakti članova Sudskog savjeta nijesu dostupni na internet stranici. Oglasi za popunu slobodnih sudijskih mjesta su dostupni na internet stranici, ali se objavljuju na nesistematizovan način – kroz sekciju saopštenja.

Na internet stranici Sudskog savjeta je dostupan Godišnji plan sjednica iz 2014. u kojem se samo navodi da će se redovne sjednice održavati posljednjeg petka u mjesecu, a vanredne po potrebi. Takođe, druge planirane godišnje aktivnosti nijesu dostupne ni u okviru nekog posebnog programa rada. Izveštaji o radu su dostupni, s tim što Sudski savjet nema praksu objavljivanja drugih periodičnih (kvartalnih ili polugodišnjih) izvještaja o radu.

Sudski savjet priprema budžete i završne račune za sudstvo. Na internet stranici Sudskog savjeta nijesu dostupni aktuelni budžeti, što je ozbiljan nedostatak u pogledu budžetske transparentnosti. Informacije o budžetu se objavljuju samo u sklopu godišnjeg izvještaja o radu što otežava njihovo pretraživanje. U izvještajima, međutim, nijesu dostupne informacije o pojedinačnim budžetima sudova. Izvještaj sadrži i pregled utrošenih sredstava i strukturu izvršenja budžeta, međutim to se objavljuje samo za ukupni program sudstva, ali ne i posebno za sve sudove.

Sudski savjet ne zadovoljava kriterijume transparentnosti u oblasti javnih nabavki. Na internet stranici Sudskog savjeta nijesu objavljeni planovi

javnih nabavki, pozivi i odluke i ugovori o postupcima javnih nabavki. Iako se te informacije dostupne na Portalu javnih nabavki, standardi transparentnosti nalažu da sve finansijske informacije institucija predstavlja na sopstvenoj internet stranici. Ove informacije su dostupne samo za nabavke male vrijednosti, čija je transparentnost uređena posebnim pravilnikom.

Sjednice Sudskog savjeta su po pravilu otvorene za javnost, i na internet stranici su dostupni dnevni redovi i zapisnici sa sjednica. Međutim, obavještenje o sjednici na kojoj su intervjuisani kandidati za funkcije sudije u Vrhovnom sudu i sudovima za prekršaje, i kandidati za predsjednike Apelacionog suda i Viših sudova u Podgorici i Bijelom Polju, nije bilo unaprijed objavljeno, usljed čega je zainteresovana javnost bila uskraćena za njihovo praćenje.⁵

Na internet stranici Sudskog savjeta je dostupan vodič za slobodan pristup informacijama i informacije kojima je po zahtjevu odobren pristup, ali ova dokumenta nijesu sistematizovana u okviru posebne rubrike koja se odnosi na slobodan pristup informacijama.

Na internet stranici Sudskog savjeta je dostupan plan integriteta ali ne i izvještaj o njegovom sprovođenju.

Propisima su definisane obaveze i rokovi za izvještavanje sudova Sudskom savjetu. Međutim, ne postoji propisani obrazac za izvještaj koji sudovi podnose Sudskom savjetu. Zakonom su definisane sankcije u slučaju nedostavljanja izvještaja, ali ne i za kašnjenje.

————— 5

"HRA uputila protesno pismo Vukčeviću: Sjednice Sudskog savjeta moraju biti najavljene", *FOS media*, 23.04.2019. Dostupno na: <https://fosmedia.me/infos/drustvo/hra-uputila-protestno-pismo-vukcevicu-sjednice-sudskog-savjeta-moraju-biti-najavljene>. Pristupljeno: 16. jul 2019.

Otvorenost tužilaštava

6

Uzorkovano je 50 %
tužilaštava. CDT je
posebno uradio
analizu otvorenosti
svih tužilaštava po
unapređenoj metodologiji
koja ukazuje na razliku od
6% u odnosu na
ovaj rezultat.

Rezultati našeg istraživanja pokazuju da tužilaštva u Crnoj Gori u prosjeku ispunjavaju 54.21 % kriterijuma otvorenosti.⁶

Portal tužilaštva je tehnički neadekvatan i neprilagođen količini informacija koje se objavljuju. Nepostojanje funkcionalne pretrage dodatno otežava pronalaženje podataka i informacija o radu i aktivnostima tužilaštva. Znatno broj informacija je dostupan na podstranici Vrhovnog državnog tužilaštva, Specijalnog državnog tužilaštva i Tužilačkog savjeta u odnosu na podstranice ostalih tužilaštva. Osnovna državna tužilaštva svoj sadržaj uglavnom ograničavaju samo na skup informacija koje su državni organi obavezni da objavljuju po Zakonu o slobodnom pristupu informacijama.

Internet stranice tužilaštava nijesu dovoljno orijentisane na informisanje građana i javnosti. Saopštenja i aktuelne informacije se objavljuju samo na stranici Vrhovnog državnog tužilaštva i Specijalnog državnog tužilaštva, dok na stranicama ostalih tužilaštava za to nije ni predviđen prostor. Ne postoje informatori o radu niti bilo kakvi posebni obrasci ili edukativni materijali koji bi bili namijenjeni građanima.

Pojedinačni kontakti tužilaca i zaposlenih u tužilaštvu takođe nijesu dostupni. Ne objavljuju se ni biografije tužilaca.

Tužilaštva uredno objavljuju svoje godišnje izvještaje o radu, dok su programi rada dostupni samo tokom trajanja godine na koju se odnose.

Objavljivanje potvrđenih optužnica u skladu sa međunarodnim standardima otvorenosti jača povjerenje građana u pravosudni sistem i u samu efikasnost u sprovođenju istraga. Organizacije civilnog društva su prethodnih godina ukazivale na potrebu objavljivanja potvrđenih optužnica. Vrhovno državno tužilaštvo na svom internet portalu objavljuje obavještenja o potvrđenim optužnicama u formi saopštenja, ali ne i kompletne optužnice koje podižu manja tužilaštva. Specijalno državno tužilaštvo objavljuje potpune optužnice.

Pravilnikom o unutrašnjem poslovanju Državnog tužilaštva predviđeno je da se predmeti, osim u slučajevima specijalizacije državnog tužioca, dodjeljuju državnim tužiocima po redosljedu prispjeća, na način da se dnevno prispjeli predmeti dodjeljuju prema azbučnom redu početnih slova prezimena državnih tužilaca. Izuzetno, u državnim tužilaštvima u kojima

je informacijski sistem uspostavljen dodjela predmeta vrši se kroz algoritam za dodjelu predmeta koji je sastavni dio aplikacije informacijskog sistema, odmah po upisu u sistem osnovnih podataka o predmetu. Iz Tužilačkog savjeta nam je odgovoreno da informacijski sistem za automatsku dodjelu predmeta nije uspostavljen u tužilaštvima. Predmeti tužiocima se i dalje dodjeljuju samo prema azbučnom redu, što je sistem koji ne garantuje nezavisnost i nepristrasnost procesa.

Gotovo sva tužilaštva su objavila svoje planove integriteta, međutim ne objavljuju izvještaj o njegovoj realizaciji.

Tužilački savjet

Tužilački savjet poštuje samo dio obaveza iz Zakona o slobodnom pristupu informacijama, u odnosu na proaktivan pristup informacijama.

Dostupna je informacija o sastavu Tužilačkog savjeta kao i spisak državnih službenika i namještenika. Međutim, informacija o zaradama svih članova Tužilačkog savjeta nije dostupna na internet stranici, dok se informacija o visini zarade sekretara Sekretarijata Tužilačkog savjeta redovno objavljuje. Biografije i kontakt podaci članova Tužilačkog savjeta takođe nijesu objavljeni, kao ni pojedinačni kontakti zaposlenih.

Posebni godišnji planovi ili programi rada Tužilačkog savjeta nijesu pronađeni. Izvještaj o radu za 2016. nije objavljen, ali su ostali izvještaji dostupni putem internet stranice. Tužilački savjet nema praksu informisanja javnosti o svom radu u toku godine kroz poseban (polugodišnji ili kvartalni) izvještaj. Zakonom su predviđene obaveze i rokovi za izvještavanje tužilaštava Tužilačkom savjetu, a nijesu predviđene sankcije u slučaju nedostavljanja ili kašnjenja u dostavljanju izvještaja. Takođe, nije razvijen poseban obrazac za izvještaje koji tužilaštva podnose Tužilačkom savjetu.

Tužilački savjet ne zadovoljava kriterijume finansijske transparentnosti. Informacije o budžetu i završnom računu dostupne su samo kroz šture rubrike u godišnjim izvještajima. Dodatno, nema informacija ni o visini i utrošku sredstava za pojedinačna tužilaštva. Planovi javnih nabavki su objavljeni, ali ne pozivi i odluke o postupcima javnih nabavki. Na internet stranici Tužilačkog savjeta postoji sekcija u kojoj su objavljeni ugovori o javnim nabavkama.

Internet stranica Tužilačkog savjeta ima sekciju koja je posvećena saopštenjima i aktuelnostima.

Tužilački savjet objavljuje dnevne redove sjednica i kratku informaciju o održanim sjednicama, ali nema praksu redovnog objavljivanja zapisnika.

Na internet stranici su dostupne informacije kojima je po zahtjevu odobren pristup.

Plan integriteta Tužilačkog savjeta i izvještaj o njegovom sprovođenju su takođe dostupni na internet stranici.

Literatura

- CDT, Otvorenost pravosudnog sistema u Crnoj Gori, 2019
- CDT, Otvorenost pravosudnih institucija u regionu i Crnoj Gori, 2018

Istraživački centar CDT-a

Istraživački centar CDT-a (IC) je osnovan 2011. godine uz podršku Think Thank Fonda.

Cilj **IC-a** je unapređenje javnih politika, donošenje kvalitetnijih odluka državnih organa, osnaživanje javnog dijaloga i jačanje institucija.

IC u svom radu koristi savremene istraživačke metode i vodi se standardima transparentnosti, objektivnosti i preciznosti. Oslanjajući se na komparativne primjere dobre prakse i praktične rezultate, definiše mjere i preporuke za poboljšanje stanja koje se dostavljaju donosiocima odluka i široj javnosti.

IC je posvećen kontinuiranom usavršavanju sopstvenih kapaciteta i kao mehanizama kontrole kvaliteta naših istraživačkih proizvoda, a u svoj rad, pored CDT tima, uključuje brojne domaće i međunarodne stručnjake kao spoljne saradnike.

Vašoj pažnji preporučujemo sljedeće predloge praktične politike:

O potrebi promjene izbornog zakonodavstva i dostizanja demokratskih standarda fer izbora možete čitati u dokumentima:

- Procjena napretka Crne Gore u ispunjavanju političkih kriterijuma u pregovorima sa EU – Prvio dio: Legitimitet i integritet izbora – neophodan korak ka evropskim vrijednostima
<https://www.cdtmn.org/2018/11/02/vrijeme-je-da-zatvorimo-poglavlje-fer-izbora/>
- Nakon tri velika izborna ciklusa: Kako do izbornog integriteta
<https://www.cdtmn.org/izbori/izbori-analize/kako-do-izbornog-integriteta-2018-predlog-prakticne-politike/>
- Državna izborna komisija u Crnoj Gori - neuspjeli eksperiment. Neophodni koraci za stvaranje kredibilne institucije
<https://www.cdtmn.org/2018/06/21/drzavnaizborna-komisija-neuspjeli-eksperiment/>
- Depolitizovana i efikasna izborna administracija – preduslov povjerenja u izbore
<https://www.cdtmn.org/wp-content/uploads/2017/02/DIK-Policy-01022017.pdf>
- Preporuke za unapređenje rada Agencije za sprječavanje korupcije – Kroz osvrt na zaključke objavljene u izvještaju o kontroli parlamentarnih izbora
<https://www.cdtmn.org/izbori/izbori-analize/preporuke-za-unapredenje-rada-agencije/>

O tome kako napredak Crne Gore u ispunjavanju političkih kriterijuma u pregovorima sa EU vide eksperti u civilnom društvu čitajte u:

- Procjena napretka u ispunjavanju političkih kriterijuma EU: Demokratija bez institucija – novi balkanski izum
<https://www.cdtmn.org/eu/eu-analize/demokratija-bez-institucija-novi-balkanski-izum-predlog-prakticne-politike/>

- Procjena napretka Crne Gore u ispunjavanju političkih kriterijuma u pregovorima sa EU. Peti dio: Javna uprava – servis građana ili igračka u rukama politike?
<https://www.cdtmn.org/dobroupravljanje/du-analize/javna-uprava-ne-radi-u-inte-resu-gradana/>
- Procjena napretka Crne Gore u ispunjavanju političkih kriterijuma u pregovorima sa EU. Četvrti dio: Turobna zbivanja i druge priče o medijima
<https://www.cdtmn.org/civilno/civilno-analize/turobna-zbivanja-i-druge-pri-ce-o-medijima/>
- Procjena napretka Crne Gore u ispunjavanju političkih kriterijuma u pregovorima sa EU. Treći dio: Nezavisne institucije preduslov za borbu protiv korupcije i kriminala
<https://www.cdtmn.org/dobroupravljanje/du-analize/treci-dio-nezavisne-institu-cije-preduslov-za-borbu-protiv-korupcije-i-kriminala/>
- Procjena napretka Crne Gore u ispunjavanju političkih kriterijuma u pregovorima sa EU. Drugi dio: Pravosuđe
<https://www.cdtmn.org/2018/12/15/nakon-18-godina-reforme-pravosuda-devalva-cija-postignuca/>

O tome kako država i lokalne samouprave planiraju razvoj, mjere uspjeh svog rada i šta treba da urade da bi se unaprijedile prakse u ovoj oblasti čitajte u:

- Sistem planiranja za sada bez održive evaluacije
<https://www.cdtmn.org/dobroupravljanje/du-analize/sistem-planiranja-bez-kvali-tetne-evaluacije/>
- Planiranje, mjerenje i izvještavanje kao poluge uspjehnosti Vladinih politika
<https://www.cdtmn.org/dobroupravljanje/du-analize/predlog-prakticne-politike/>
- Planiranje, mjerenje i izvještavanje kao poluge uspjehnosti lokalnih politika – Na primjeru opština Nikšić i Kotor
<https://www.cdtmn.org/dobroupravljanje/du-analize/upravljanje-za-rezulta-te-na-lokalnomnivou-2017-predlog-prakticne-politike/>

O tome kako mediji ispunjavaju profesionalne standarde čitajte u:

- Raskrinkavanje medijskih objava u Crnoj Gori i regionu: Infekcija manipulacijama
<https://www.cdtmn.org/civilno/civilno-analize/infekcija-manipulacijama-raskrin-kavanje-me-2019/>

Kako država prepoznaje nasilni ekstremizam i kako se protiv njega bori saznajte u dokumentu:

- Kako poboljšati sprovođenje Strategije suzbijanja nasilnog ekstremizma?
<https://www.cdtmn.org/eu/eu-analize/kako-poboljsati-sprovođenje-strategi-je-suzbijanja-nasilnog-ekstremizma-2017-predlog-prakticne-politike/>

OTVORENOST PRAVOSUĐA U REGIONU I CRNOJ GORI

autori/ke:

Milena Gvozdrenović / Milica Kovačević

Almer Kardović

**CENTAR ZA
DEMOKRATSKU
TRANZICIJU**

Moskovska 153,
81 000 Podgorica
Crna Gora

+382 20 331 227
cdtmn@t-com.me
www.cdtmn.org

